

BILDANDE AV NATURRESERVATET HOVSHAGA I VÄXJÖ KOMMUN

Växjö kommun beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att bilda naturreservatet Hovshaga med syfte enligt nedan. Naturreservatet ska ha den geografiska omfattning på 142 ha som framgår av kartan på sidan 11 och som märks ut i fält.

För att uppnå syftet med naturreservatet beslutar Växjö kommun att nedan angivna RESERVATSFÖRESKRIFTER ska gälla för reservatet.

Växjö kommun beslutar om att fastställa bifogad skötselplan (bilaga 2) för reservatets långsiktiga vård och utser Tekniska nämnden som reservatsförvaltare.

SYFTE

Syftet med naturreservatet är att främja motion, friluftsliv och upplevelsevärden och de höga naturvärdena. Naturmiljöer knutna till Helgasjön, lövrika skogar och örtrika betesmarker som hyser gamla träd och död ved ska vårdas, bevaras och återställas i ett större sammanhängande område, vilket stärker den biologiska mångfalden likväl stimulerar människors rörelse i dessa naturmiljöer.

Syftet uppnås genom att:

- områdets skyddsvärda naturmiljöer bevaras genom föreskrifter som förhindrar produktionsinriktat skogsbruk och exploatering,
- trädmiljöer bevaras med grova och gamla träd, en variationsrik struktur och med god förekomst av död ved. Yngre bestånd vårdas så att de kan utvecklas mot naturliga lövskogar med inkluderande tall,
- gräsmarker med buskar, gamla träd och örtrik flora betas, slås eller sköts i syfte att uppnå bevarandemålen,
- livsmiljöer kan nyskapas för att värna skyddsvärda arter,
- med hänsyn tagen till naturvärdena ska skogarnas skötas så att stora delar är lätta att gå i samtidigt som rörelsestråk, uppehållsplatser, badplatser, anordningar och anläggningar skapas eller underhålls för att främja en bredd av motion, friluftsliv och upplevelsevärden.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden i naturreservatet

Utöver förbud och föreskrifter i annan lagstiftning är det förbjudet att inom naturreservatet (se dock undantagen):

1. bedriva täkt av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller annan jordart
2. borra, spränga, schakta, gräva, dämna, dika, dikesrensa, fylla ut, tippa, anordna upplag eller utföra annan liknande åtgärd på land eller i vatten
3. anlägga väg, parkeringsplats eller vändplats
4. ta bort eller skada stengärdesgård, odlingsröse eller annan kulturlämning
5. uppföra byggnad, ledning, mast, vindkraftverk eller annan anläggning
6. avverka, gallra, beskära, röja, så, plantera träd och buskar eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller skada enskilda träd och buskar
7. skada, ta bort eller upparbeta dött träd, vindfälle eller döda grova grenar
8. sprida bekämpningsmedel, kemiska preparat, gödsel, kalk eller annat jordförbättringsmedel
9. ändra växt- och djurlivets sammansättning genom att föra in, så eller plantera ut arter eller växtdelar
10. anlägga eller bedriva fiskodling
11. utöver skydds jakt och eftersök bedriva annan jakt än jakt på klövvilt, hare, räv, mink eller andra invasiva arter
12. *utan tillstånd* från Växjö kommun anlägga dagvattenreningsanläggningar
13. *utan tillstånd* från Växjö kommun dra ledningar i sjö och mark

Föreskrifterna hindrar inte:

- utförande av de åtgärder som behövs för reservatets skötsel eller uppföljning och som framgår av nedan angivna B-föreskrifter,
- anläggande av ledning inom vägområde samt underhåll, reparationsåtgärder eller borttagande av byggnad, mast, väg med vägområde, parkering, cykelväg, ledning, diken, dagvattenanläggningar, båtuppläggningsplatser eller bryggor.

Samråd ska dock ske med reservatsförvaltaren för att på bästa sätt ta hänsyn till mark samt det växt- och djurliv som finns på platsen,

- skötsel av betesmarker inbegripande röjning, putsning, stängsling och flytt av nedfallna grenar och träd.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång i naturreservatet

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar iordningställs och att följande åtgärder vidtas av reservatsförvaltaren:

1. utmärkning av reservatsgräns och information om reservatet
2. åtgärder som behövs för att bevara, återställa och utveckla naturvärdena:
 - naturvårdsinriktade skötselåtgärder såsom röjning, huggning fräsning, grävning, plöjning, harvning, sådd och plantering
 - tillskapade av markblottor för insektslivet eller för motsvarande syfte vända upp eller tillföra mager jord
 - underhåll, igenläggning eller dämning av diken
 - skapande av död ved, ringbarkning, högstubbar m.m.
 - uppläggning av grenar och trädstammar i faunadepå
 - slåtter, bete, hamling
 - stängsling (uppsättning, reparation och nedtagning)
 - naturvårdsbränning
 - sjörestaureringsåtgärder för att förbättra sjömiljön och den limniska floran och faunan
 - dra vattenledning till betesmark och friluftssändamål
 - skyddsjakt eller bekämpning av invasiva arter
 - inventering och uppföljning av friluftsliv, existerande arter, strukturer och naturtyper
3. iordningställande av anordningar och anläggningar för allmänheten i form av:
 - parkeringsplatser
 - informationstavlor och hänvisningsskyltar
 - motions-, ströv-, rid- och cykelstigar eller leder
 - rast-, grill- och badplatser
 - rastbänkar och bord
 - motorikbana och utegym
 - väder- och vindskydd,
 - bryggor, hopptorn m.m.Träd, buskage och grenar som uppenbart hindrar framkomlighet, skapar otrygghet, utgör en risk för byggnader eller besökares säkerhet får fällas, kapas och/eller flyttas
4. upplag i samband med skötselåtgärder
5. användning och tagande av väg i den utsträckning som behövs för reservatets vård och förvaltning.

Växjö kommun ansvarar för att skötselåtgärder enligt ovan specificeras i fastställd skötselplan och utförs. Skötselåtgärder kräver särskild hänsyn för att inte förstöra höga naturvärden. Åtgärder kan kräva prövning i särskild ordning.

C. Föreskrifter för allmänheten med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom området

Utöver förbud och föreskrifter i annan lagstiftning är det förbjudet att:

1. skada naturföremål, t.ex. genom att gräva, borra, hacka eller måla
2. fälla, kapa, dra upp, plocka eller på annat sätt skada levande eller döda träd, buskar, växter, svampar, mossor eller lavar
Anmärkning:
Bär, örter och marklevande matsvamp får plockas för husbehov.
3. samla in insekter, snäckor, maskar eller andra djur utan godkännande från reservatsförvaltaren
4. framföra eller parkera motordrivet fordon eller släpvagn annat än på anvisad väg och iordningställd parkeringsplats
5. övernatta utan godkännande från reservatsförvaltaren förutom i anlagda vindskydd
6. elda annat än på anvisad, iordningställd eldplats
7. störa djurlivet genom t.ex. närgånget uppträdande vid boplats
8. mer än ett dygn ankra, förtöja eller lägga upp båt (eller andra fartyg)

Föreskrifterna hindrar inte de verksamheter eller åtgärder som finns reglerade i ingångna avtal eller servitut.

Från föreskrifterna undantas åtgärder för vetenskaplig undersökning, som i förväg godkänts av reservatsförvaltaren.

Föreskrifterna under C träder i kraft den dag som framgår av kungörandet, se nedan. Föreskrifterna gäller även om de överklagas.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden prövar dispenser och tillståndsansökningar. Med reservatsförvaltarens godkännande avses att förvaltaren i skriftlig form kan godkänna en åtgärd efter att denna beskrivits på lämpligt sätt.

Utöver ovan angivna föreskrifter gäller annan lagstiftning, bl.a. miljöbalken, jaktlagstiftning, terrängkörningslagen och kulturminneslagen.

ADMINISTRATIVA DATA

Namn:	Hovshaga
Län:	Kronoberg
Kommun:	Växjö
Läge:	N Växjö stad
Gränser:	Enligt karta till sidan 11
Areal:	142 ha varav 15 ha vatten och 127 ha land
Fastigheter:	Kronoberg 2:26 Kronoberg 2:23 Växjö 6:1 Växjö 6:2 Växjö 6:12 Växjö 6:13
Inskrivna servitut/rättigheter/samfälligheter:	0780IM-10/16635.1 – el 0780IM-10/16637.1 – el 0780IM-10/16638.1 – el 0780IM-10/16639.1 – el 0780IM-10/17392.1 – el 0780K-01/57.1 – avlopp 0780K-01/79.1 – väg 0780K-01/79.2 – vatten 0780K-01/80.1 – väg 0780K-2490.1 – väg 0780K-3163.1 – väg 0780K-7957.1 – väg 0780K-9307.1 – väg 07-VÄJ-264.1 – väg 07-VÄJ-333.1 – badplats, båtplats 07-VÄJ-333.2 – väg Växjö ga:2 - Växjö 6:10, Växjö 6:64
	<u>Övrigt (ej inskrivet):</u> Betesavtal, jakträtt, markupplåtelse, hyra
Reservatsförvaltare:	Tekniska nämnden, Växjö kommun

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Ett 142 ha stort område beläget väster om stadsdelen Hovshaga i norra delen av Växjö stad. Områdets främsta naturvärden är knutna till odlingslandskap, lövskogar, grova och gamla ekar samt till gamla barrskogar.

Huvuddelen av landområdena på 127 hektar utgörs av skog men värdefulla områden med äng och betesmark finns spridd i området. Lövskog förekommer främst längs Helgasjöns strand och i nordväst finns ett större sammanhängande bestånd av bok och ek. I de lövskogsdominerade delarna finns ett förhållandevis stort inslag av grova lövträd, främst ek. Utmed Helgasjöns strand finns partier men gamla och grova tallar. Delar av området utgörs av äldre barrskog, som inhyser sällsynta arter. De yngre delarna utvecklas mot blandlövskog med inkluderande tallar. I nordvästra delen finns en anlagd våtmark som tar hand om dagvatten från Hovshaga innan det når Helgasjön. Delar av Helgasjön med inkluderande små öar tillhör också området.

Det sjö- och tätortsnära läget gör att området är betydelsefullt för lek, motion, friluftsliv och rekreation. I området finns flertalet stigar och mindre vägar som utnyttjas för promenader, cykling, ridning och löpning. Utmed Helgasjön finns flera badplatser med sandstrand, bryggor och klippta gräsmattor. Förutom bad används Helgasjön även till fiske och båtliv. Båtbryggor ligger strax söder om området. Området besöks regelbundet av skolor och förskolor. Vid bad- och friluftsanläggningen Ryttartorpet finns båt- och kanotuthyrning samt möjlighet att ta en fika.

I norr gränsar området till det nya naturreservatet Kronoberg (264 ha) och i söder till Araby naturreservat (16 ha). Tillsammans med naturområdena Hissö (605 ha), Helgö (372 ha) och Jägaregap (46 ha) skulle ett sammanhängande område på 1 450 ha vara långsiktigt avsatt med syfte att utveckla naturvärden och friluftsliv.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Områdets naturvärden har varit kända under lång tid och likaså har området länge agerat friluftsmark åt Växjöborna. Området är utpekad som planerat naturreservat i den fördjupade översiktsplanen för Växjö stad. Grönstrukturprogrammet och friluftsprogrammet pekar också ut området som värdefullt för biologisk mångfald liksom för rekreation, motion och friluftsliv. Under 2016 tog miljöberedningen upp inrättandet av naturreservat i Hovshaga på sin lista på åtgärder som skulle göra Växjö grönare, vilket kommunstyrelsen i april 2016 ställde sig bakom. Under sommaren samma år genomfördes en inventering av områdets kvalitéer beträffande friluftsområde och år 2017 fick kommunen ett LONA-projekt beviljat för utredning och framtagande av skötselplan med lämpligt syfte och föreskrifter.

Bildandet av ett större naturreservat kommer trygga Växjöbornas möjlighet till friluftsliv, rekreation, naturpedagogik och naturnära motion. Samtidigt kommer det ställas krav på att båtliv, fiske och friluftsliv behöver styras så att olika

intressen kan verka i symbios. Naturreservatet är därför ett bra verktyg i arbetet med att förbättra människors tillgänglighet till rekreation på och kring stadens sjöar i enlighet med kommunens översiktsplan och miljöprogram.

Ett förslag till en ny skötselplan för reservatet är framtagen av Andreas Malmqvist vid Naturcentrum i ett samarbete med Växjö kommun.

Synpunkter på remissen redovisas i bilaga 3.

MOTIVERING

Naturreservatet har mycket höga värden för såväl biologisk mångfald som för rekreation, motion och friluftsliv.

Reservatet tryggar spridningsvägar och att sammanhängande arealer långsiktigt sköts med naturvårdssyfte. Naturreservatet kommer tillsammans med andra reservat i norr, söder och i Helgasjön, liksom grönområden i staden samt spridningsvägar mot Bergundasjöarna långsiktigt utgöra ett ekologiskt funktionellt landskap. Eventuell bebyggelse intill reservatet bedöms därför inte motverka möjligheten att uppnå ett reservats syften och bevarandemål.

Naturreservatets tätortsnära läge, artrikedom och vackra naturmiljö gör området attraktivt för Växjöbor och besökare. Naturreservatet tryggar mark för friluftslivets behov och skötselplanen utformas så att god tillgänglighet till området bevaras samtidigt som naturvärden värnas, utvecklas, tillskapas samt återställs.

Delar av det gällande området har i länets naturvårdsprogram erhållit klass 2 eller 3 Dessutom är naturvärdesobjekt inom området registrerade i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering. Växjö kommuns naturvärdesinventering har visat att området har medelhöga till mycket höga naturvärden. Inventeringen av skyddsvärda träd har identifierat ett flertal mycket värdefulla träd, främst gamla ekar. Hyggesmark och vissa unga granskogar har dock låga naturvärden. Hyggesmark och vissa unga granskogar har dock låga naturvärden.

Reservatet berörs av riksintresse ett vattendrag – Mörrumsån enligt MB § 4:6.

Bevarandet av naturreservatets natur- och friluftslivsvärden går inte att förena med att det inom området ska kunna bedrivas produktionsinriktat skogsbruk, exploateringar eller genomförande av andra åtgärder som skadar naturmiljön. Rörelsestråk samt anordningar och anläggningar för motion och friluftsliv ska underhållas och uppföras med hänsyn tagen till naturvärden. Dessa åtgärder beskrivs närmare i B-föreskrifter och skötselplanen som inkluderar t.ex. bryggor, badplatser och leder.

Reservatets föreskrifter har olika nivåer. Många verksamheter är förbjudna och endast tillåtna i området om dispens ges. Andra verksamheter måste dock

bedrivs i området och är därmed undantagna från föreskrifterna alternativt kräver tillstånd för att utformas, dock med hänsyn tagen till att minimera påverkan på naturmiljön. Dispenser och tillståndsansökningar prövas av Miljö- och hälsoskyddsnämnden. Verksamheter med mindre påverkan på naturmiljön kan bedrivs efter godkännande av reservatsförvaltaren.

Sjöledning, ledningar i terräng och dagvattenanläggningar är verksamheter som är nödvändiga för stadens utveckling och miljökrav. Anläggandet är därför inte förbjudet men kräver tillstånd för att lokaliseringen och anläggandet ska anpassas så att minimal påverkan på natur- och friluftsvärdena görs.

Växjö ridklubbs hästar betar idag en stor del av områdets eller angränsande artrika betesmarker. Dagens anläggning i Araby är inte längre funktionsduglig varför renovering eller nybyggnation kommer att behövas. Eftersom utredning pågår om stall och utökad golfbana väljer Växjö kommun att utelämna vissa delar runt stallet som fanns med i samrådsförslaget. Naturreservatet får en avgränsning som mer liknar den avgränsning som finns angiven i den fördjupade översiktsplanen.

Jakt kan innebära en inskränkning i människors friluftsliv. Det finns dock behov av att hålla ner viltstammarna beträffande t.ex. vildsvin, annat klövvilt och invasiva arter, varför sådan jakt tillåts. Växjö kommun har dock som markägare möjlighet att styra jakten genom jakträttsupplåtelse. I de områden där konflikt mellan jakt och friluftsliv skulle uppstå ska kommunen anpassa jakt- rättsupplåtelse till de olika intressena. Skydds jakt och eftersök ska kunna bedrivs, liksom sådan jakt som behövs för att uppnå reservatets syften. Denna typ ska kunna initieras av reservatsförvaltaren. Viss skydds jakt kräver dock särskilda beslut.

Det är inte önskvärt att reservatsområdet används för övernattning utan tillstånd från förvaltaren, utom i anlagda vindskydd, då detta försämrar områdets tillgänglighet för övrigt friluftsliv samt kan leda till nedskräpning. Scoutverksamhet m.m. ska dock kunna bedrivs där övernattning får ske efter godkännande av förvaltare.

Badplatserna i området är populära och många människor kommer hit under hela säsongen. För att värna badgästernas upplevelse fanns i samrådsförslaget en zon av Helgasjön lags till utanför badplatserna där det är förbjudet med viss sjötrafik. Till bildande togs dock denna föreskrift bort med hänvisning till att frågan utreds i särskild ordning.

Plockning av växter och svampar (annat än örter, bär och marklevande matsvamp för husbehov) alternativt åverkan på levande eller döda träd är inte tillåtet eftersom det kan skada de biologiska värdena i området såväl som upplevelsevärdena.

För att minska störningen på naturvärdena i det tätortsnära området, behöver rörelsestråk och besöksplatser anläggas och skötas på ett sådant sätt att friluftsliv och motion kanaliseras till delar som är mindre känsliga.

Både död ved i olika former och nedbrytningsstadier av träd är viktiga livsmiljöer för många organismer, inte minst insekter, svampar och fåglar. Tillgången på död ved i svenska skogar och betesmarker är generellt sett liten varvid många vedlevande arter utrotats lokalt och regionalt i brist på lämpligt substrat. Därför finner Växjö kommun det motiverat att bevara och/eller initiera bildandet av död ved tills dess att en naturlig dynamik kan upprätthålla arternas behov.

Beslutet om bildande av naturreservatet följer riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd samt Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden. Dessutom följs Sveriges miljökvalitetsmål och Växjö kommuns miljöprogram. Bildandet av naturreservatet bidrar till att uppfylla de nationella miljökvalitetsmålen "Levande skogar", "Ett rikt odlingslandskap", "Ett rikt växt- och djurliv" och "Levande sjöar".

Växjö kommun anser, vid en intresseprövning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken, att reservatsföreskrifternas utformning innebär en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och det intrång detta innebär för enskildas rätt att använda mark och vatten. Reservatsbildningen är förenlig med miljöbalkens mål i 1 kap. 1 § och bestämmelserna om hushållning med mark och vatten i kapitel 3 och 4 i miljöbalken samt med översiktsplanen för Växjö kommun.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 § § förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Växjö kommun att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

FÖRORDNANDE OM KUNGÖRELSEDELGIVNING (EFTER BESLUT)

Växjö kommun förordnar, med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932) jämfört med 27 § förordningen om (1998:1252) områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Kungörelsen ska inom 10 dagar införas i tidningarna Smålandsposten, Växjöbladet-Kronobergaren samt Post och Inrikes Tidningar.

Delgivningen ska anses ha skett två veckor efter dagen för detta beslut, förutsatt att kungörelsen inom 10 dagar från beslutet införts i ovan nämnda tidningar.

Beslutet hålls tillgängligt på Växjö kommun, Västra Esplanaden 18, Växjö och på, www.vaxjo.se.

HUR MAN ÖVERKLAGAR (EFTER BESLUT)

Detta beslut kan överklagas av den som beslutet angår (16:12 § miljöbalken) genom skrivelse till Länsstyrelsen, 351 86 VÄXJÖ (19:1 § miljöbalken). Överklagandet måste ha inkommit senast den 8 januari 2019, annars kan inte ärendet prövas.

Överklagandet bör innehålla följande:

- hänvisning till detta beslut, dnr 2018-350
- vad som ska ändras och varför
- namnteckning, namnförtydligande och adressuppgifter
- eventuella handlingar som stöder överklagandet.

BILAGOR

1. Beslutskarta med avgränsning, sid 11
2. Skötselplan inklusive kartor
3. Samrådsredogörelse

